

Jak zaangażować szpitale psychiatryczne w przejście w kierunku środowiskowych centrów zdrowia psychicznego?

Michał Stachów

Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o.

Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego” sp. z o.o. na trwałe wpisało się w historię miasta Wrocławia i regionu. Wnieśliśmy cenny dorobek naukowy w kształt leczenia psychiatrycznego w Polsce. Ten dorobek, doświadczenie i zasoby, którymi dysponujemy ukierunkowują nasze działania na rozwój zmieniającego się nurtu psychiatrii, bazującej na poziomie lokalnych społeczności i opiece środowiskowej.

Nasz potencjał wyrósł min. na uregulowaniach prawa medycznego z dniem wejścia w życie Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r., która określa normy postępowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi oraz środki ochrony ich praw i godności i odnosi się w szczególności do kształtowania właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości i przeciwdziałania dyskryminacji i stygmatyzacji.

Nie możemy również zapomnieć o rodzinach i bliskich osób chorujących, którzy niejednokrotnie nie akceptują choroby członka rodziny i niechętnie współpracują ze specjalistami i instytucjami pomocowymi. Dla nich pobyt członka rodziny w szpitalu definiowany jest jako opieka obarczająca nazywana dziś przez specjalistów jako hospitalizacja z tzw. przyczyn społecznych/socjalnych. Ten aspekt życia społecznego nie powinien uciec ze ścieżki reformy zdrowia psychicznego.

Jak wiadomo, wszelkie reformy wymagają nakładów pieniężnych i czasu. Obecnie w Polsce zaledwie 3,4 proc. budżetu na ochronę zdrowia przeznaczone jest na psychiatrię, średnia unijna to 6-7 proc. Przy czym warto pamiętać, że nawet obecna reforma zmierzająca do przejścia na model środowiskowy również wymaga sporych nakładów, w tym na wykształcenie nowych specjalistów, którzy będą pracować w tym nowym systemie. Trzeba też stworzyć system zachęt dla rezydentów i specjalistów, którzy chcieli by pracować także w mniejszych ośrodkach, aby zapewnić równy dostęp do usług dla każdego. Obecnie wśród psychiatrów narasta obawa, że w przyszłości w naszej dziedzinie dojdzie do takiej samej sytuacji, jak w stomatologii. Oferta stomatologiczna w ramach NFZ jest bardzo ograniczona, większość bardzo kosztownych procedur dostępna jest tylko w gabinetach prywatnych.

Musimy pamiętać, że każdy człowiek ma prawo żyć w wybranym przez siebie środowisku, czy to w domu, czy też w instytucji. Jednak musi być to jego wybór, a obowiązkiem władz publicznych i nas jest zapewnienie mu dostępnych alternatyw w zakresie realizacji jego potrzeb. Tak więc reforma psychiatrii wymaga nie tylko zmian prawnych organizacyjnych i finansowych, ale też zmiany myślenia o człowieku, jego głębokich potrzebach i pragnieniach oraz o roli rodziny i sieci społecznej w procesie zdrowienia.

Organizacja sieci Centrów Zdrowia Psychicznego jest fundamentalną koncepcją, której realizacja ma szansę dokonać totalnej transformacji polskiego systemu opieki psychiatrycznej i pozwoli na nie skazywanie ludzi doświadczających kryzysu jedynie na rolę osoby przewlekłe chorującej psychicznie.